PELEGRINATGE I TRADICIÓ A dalt, grup de pelegrins al temple d'Okubo-ji, vestits de blanc i amb el típic barret cònic de bambú, el bastó i el llibre tradicional. A sota a l'esquerra, un *ojizo-sama*, deïtat protectora dels nens, amb un pitet, i a sota el lloc on fan la cal·ligrafia a cada temple del recorregut. A sota del text, la casa tradicional de la vall de l'Iya que es va fer construir l'escriptor Alex Kerr, autor del llibre *Lost Japan*, amb tot de materials que es feien servir des de sempre en aquest tipus de construcció. A baix, vista de la casa de te dels Jardins Ritsurin, a Takamatsu.

Faig una parada per veure un pont de lianes que penja sobre un riu (de fet, n'hi ha dos, un de masculí i un de femení) i, com que ja fosqueja, ja no m'aturo fins a arribar al *ryokan* on passaré la nit. Els *ryokans* són, de fet, hostals tradicionals, encara que, en els últims temps, alguns s'han convertit en allotjaments per a turistes que volen viure per un dia a la japonesa.

Al *ryokan*, com mana la tradició, m'hostatjo en una habitació que té les parets de paper d'arròs i el terra de tatami, l'estora tradicional. No hi ha res més, però després de sopar trauré el futon de l'armari per estendre'l a terra i dormir-hi a sobre.

El sopar, vestit amb la tradicional *yukata*, una mena de barnús de cotó, i les *geta*, les xancletes de fusta tradicionals, el faig en una sala tancada, amb terra de tatami i taula baixa. Sec en un coixí a terra, mentre una cambrera em va servint més de vint platets de menjars variats i boníssims. Per beure, sake calent. Aquí la tradició mana.

Abans d'anar a dormir, passo per l'*onsen*, la font d'aigua termal que en aquest *ryokan* compta amb dues basses, una d'interior i una d'exterior. Fa fred a fora, però estic bé en remull a l'exterior, amb unes vistes sobre la vall que a poc a poc es va omplint de filagarses de boira, com en una estampa japonesa.

La vall de l'Iya

L'endemà al matí confirmo que la vall de l'Iya, amb el riu encaixonat entre muntanyes, és preciosa, amb forts pendents a banda i banda, boscos espessos i amb una particularitat que la diferencia de les altres valls del Japó. Aquí les cases es construeixen a mitja muntanya, amb terrasses amb arrossars al voltant. A la resta del Japó la gent viu a la vall i la muntanya es deixa per als *kamis*, per als esperits.

Després d'haver llegit el llibre d'Alex Kerr *Lost Japan* (n'hi ha una edició en castellà, *Japón perdido*, a Alpha Decay), tinc ganes d'anar a visitar Chiiori, la casa que l'autor va comprar i restaurar en aquesta vall el 1973. La història d'Alex Kerr és singular. Nascut als Estats Units el 1952, la seva família es va traslladar al Japó quan ell tenia 12 anys. Allà va aprendre japonès i es va interessar per la cultura japonesa, fins al punt que el llibre *Lost Japan* el va escriure primer en japonès (1993) i després en anglès (1996).

A *Lost Japan,* Kerr escriu de tradicions japoneses que es van perdent i s'entreté narrant la compra i restauració de Chiiroi, la seva casa rural a la vall de l'Iya. Enamorat de les tradicions, ho va voler fer tot com es feia abans, amb fusta fosca i teulada de palla compactada, però es va trobar que gairebé ja no quedaven artesans.

La restauració li va costar a Kerr temps i diners, però avui la casa és una meravella que mostra com eren les cases de la vall. La sala gran, preciosa, té un terra de fusta negra envernissada i un foc al mig, amb el fum que s'escola entre la palla del sostre. Al costat hi ha un parell d'habitacions i una cuina, amb grans teles amb cal·ligrafies per tot arreu.

El noi que la cuida, un japonès de Tòquio, m'explica que van haver de refer el teulat de palla el 2012. Just al costat tenen un camp de *susuki*, una mena de joncs amb plomall amb els quals es fa el sostre. "El conreu de *susuki* s'havia perdut i n'hem hagut de plantar de nou per poder fer el teulat", em diu per il·lustrar les dificultats de la restauració.

Matsuyama i els banys

Sortint de la vall, visito el temple número 66. És el que està situat més amunt, a 900 metres d'altitud, i impressiona per les vistes espectaculars sobre el mar i per les *rakans*, estàtues de pedra que representen els deixebles de Buda. N'hi ha cinc-centes i són totes diferents. Els pelegrins es diverteixen buscant-hi semblances.

Després del parèntesi de la vall, s'imposa tornar a la costa del mar interior, a la ciutat de Matsuyama. Ho faig per carreteres de muntanya, passant per un dels temples més bonics del camí: el d'Iwaya-ji, o Temple de la Cova Rocosa, el número 45. Hi arribo caminant per un sender que s'obre pas al mig d'un bosc ple de *kamis* fins a unes coves d'eremites transformades en temple.

El següent temple que visito, prop de Matsuyama, és el número 51, el d'Ishite-je. És molt acollidor, voltat de bosc, amb monjos que desfilen i molts pelegrins. M'hi estic molta estona badant, potser perquè soc conscient que és l'últim del camí. Quan en surto, vaig directament al Dogo Onsen Honkan, un dels banys termals més antics del Japó. L'edifici de fusta, del 1894, és encantador.

Immers en la piscina coberta, mentre sento com regalima l'aigua calenta, tanco els ulls i penso en els temples meravellosos que he visitat a l'illa de Shikoku. No he fet el pelegrinatge complet, però no em sap greu. Això vol dir que algun dia hauré de tornar. El Camí de Shikoku continua. ●